

RAAP-RAPPORT 4836

Plangebied Geelgorsstraat - Noorderdwarsvaart te Drachten

Gemeente Smallingerland

Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend
veldonderzoek (verkennend booronderzoek)

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Titel: Plangebied Geelgorsstraat - Noorderdwarsvaart te Drachten, gemeente Smallingerland; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennd booronderzoek)

Versie: 23-11-2020

Auteur: drs. [REDACTED]

Projectcode: SMGEN

Bestandsnaam: RAAPrap_4836_SMGEN_20201123

Autorisatie: drs. [REDACTED]

ISSN: 0925-6229

RAAP

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500

E-mail: raap@raap.nl

Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2020

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Er is geen verklaring ontvangen van het bevoegd gezag omtrent goed- of afkeuring van het rapport.

Samenvatting

In opdracht van Accolade heeft RAAP in november 2020 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek) uitgevoerd voor het plangebied Geelgorsstraat - Noorderdwarsvaart te Drachten in de gemeente Smallingerland. Het plangebied ligt in het noordoosten van Drachten en omvat het huizenblok met bijbehorende tuinen ten noorden van de Geelgorsstraat (huisnummers 109 t/m 159) en ten westen van de Noorderdwarsvaart (huisnummers 145 t/m 159). Het voornemen is om de huidige bebouwing te slopen waarna er nieuwe woningen worden gebouwd.

In het plangebied kunnen resten uit de periode ijzertijd - middeleeuwen aanwezig zijn. Er is een kans op het aantreffen van sporen van veenontginningen. Ook is er kans op de aanwezigheid van een huisterpje of resten van oudere boerderijen. Op basis van historische kaarten wordt de kans echter klein geacht dat er (intacte) resten van historische bebouwing aanwezig zijn in het plangebied. Eerder archeologisch onderzoek toont bovendien aan dat de top van de bodem in veel gevallen verstoord is tot in het dekzand of zelfs tot in het onderliggende keileem. De verwachting voor het aantreffen van archeologische resten uit de ijzertijd - middeleeuwen is laag tot middelhoog. In het plangebied kunnen ook resten uit de steentijd - bronstijd aanwezig zijn. Tijdens eerder archeologisch onderzoek in de omgeving is aangetoond dat verstoringen vaak de top van het dekzand hebben aangetast. Toch is er op sommige plekken in de omgeving nog (een restant van) een podzolbodem aanwezig en is er in de buurt een vuurstenen kling aangetroffen. De verwachting voor het aantreffen van archeologische resten uit de steentijd - bronstijd is daarom middelhoog.

Op basis van de resultaten van het uitgevoerde booronderzoek kan de verwachting voor alle archeologische perioden worden bijgesteld naar laag. Het vondstniveau is nergens meer aanwezig binnen het plangebied. Echt dieper ingegraven sporen zouden nog kunnen worden aangetroffen in de waargenomen BC- en C-horizont. De kans hierop wordt op basis van de resultaten van onderzoeken in de directe nabijheid van het plangebied en het ontbreken van archeologische indicatoren echter klein geacht.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek blijkt dat in het plangebied geen archeologische resten bedreigd worden. Daarom wordt in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen vervolgonderzoek noodzakelijk geacht. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Inhoud

Samenvatting	3
Inhoud	4
1 Inleiding	5
1.1 Kader	5
1.2 Administratieve gegevens	7
1.3 Doel- en vraagstelling	7
2 Archeologische verwachting	8
2.1 Aardkundige gegevens	8
2.2 Historische gegevens	8
2.3 Archeologische gegevens	9
2.4 Archeologische verwachting	12
3 Veldonderzoek	13
3.1 Methode	13
3.2 Resultaten	13
4 Conclusies en advies	16
4.1 Conclusie	16
4.2 Advies	16
4.3 Tot slot	16
Literatuur	17
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen	18

1 Inleiding

1.1 Kader

Aanleiding

In opdracht van Accolade heeft RAAP in november 2020 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek) uitgevoerd voor het plangebied Geelgorsstraat - Noorderdwarsvaart te Drachten in de gemeente Smallingerland (figuur 1). Het plangebied ligt in het noordoosten van Drachten en omvat het huizenblok met bijbehorende tuinen ten noorden van de Geelgorsstraat (huisnummers 109 t/m 159) en ten westen van de Noorderdwarsvaart (huisnummers 145 t/m 159). Het voornemen is om de huidige bebouwing te slopen waarna er nieuwe woningen worden gebouwd. Het plangebied omvat circa 1,3 ha, de maximale diepte van de geplande bodemingrepen is nog niet bekend. Het onderzoek vond plaats in het kader van een omgevingsvergunning.

Juridisch en beleidskader

Het uitgangspunt voor dit onderzoek wordt gevormd door het wettelijk en beleidsmatig kader voor de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. De gemeente is de bevoegde overheid die een besluit zal nemen over hoe om te gaan met de eventueel aanwezige archeologische waarden.

Volgens de Friese Archeologische MonumentenKaart Extra (FAMKE) kunnen er in het plangebied resten uit de periode ijzertijd - middeleeuwen aanwezig zijn. Het gaat dan met name om resten van middeleeuwse veenontginningen, maar er is ook een kans op het aantreffen van huisterpjes uit deze periode. Daarnaast kunnen (resten van) wat oudere boerderijen uit de nieuwe tijd ook archeologische sporen of resten hebben afgedekt terwijl het omliggende veen wel is afgegraven. De provincie beveelt aan om bij ingrepen van meer dan 5.000 m² een historisch en karterend onderzoek te verrichten, waarbij speciale aandacht moet worden besteed aan eventuele Romeinse sporen en/of vroeg-middeleeuwse ontginningen. Het plangebied omvat circa 1,3 ha waardoor archeologisch onderzoek, in de vorm van een verkennend booronderzoek, vereist is.

Daarnaast is er volgens de FAMKE ook een geringe kans op het aantreffen van resten uit de periode steentijd - bronstijd. Op basis van eerder onderzoek wordt vermoed dat in het plangebied eventuele aanwezige archeologische resten uit de steentijd al ernstig verstoord zijn, maar diepere sporen en vondsten kunnen nog intact zijn. Alleen voor grote ingrepen, zijnde groter dan 2,5 ha, adviseert de provincie bij een dergelijke verwachting een karterend proefsleuvenonderzoek. Tijdens onderhavig verkennend booronderzoek wordt wel gelet op resten uit de periode steentijd - bronstijd.

Kwaliteitsborging

De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000, conform artikel 5.4 van de Erfgoedwet. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), is door de minister aangewezen als norm. Voorafgaand aan het onderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld (Van den Bergh, 2020). Dit PvA diende als uitgangspunt voor het onderzoek.

RAAP is gecertificeerd voor de protocollen 4001 Programma van Eisen, 4002 Bureauonderzoek, 4003 Inventariserend veldonderzoek (landbodems), onderdelen proefsleuven en overig, alsmede 4004 Opgraven (landbodems).

Zie bijlage 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).

1.2 Administratieve gegevens

Type onderzoek	Inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek)
Opdrachtgever	Accolade
Bevoegde overheid	Gemeente Smallingerland
Plaats	Drachten
Gemeente	Smallingerland
Provincie	Friesland
Centrumcoördinaten (X/Y)	203.140/570.007
Oppervlakte plangebied	ca 1,3 hectare
Onderzoekperiode	5 november 2020
Uitvoerder	RAAP Noord
Projectleider	drs. ██████████
RAAP-projectcode	SMGEN
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer	4915407100
Beheer en plaats documentatie	RAAP regio Noord te Drachten en op termijn het provinciaal Depot, ARCHIS en E-Depot.

Tabel 1. Administratieve gegevens.

1.3 Doel- en vraagstelling

Het inventariserend veldonderzoek (verkennende fase) heeft als doel de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw in kaart te brengen, evenals eventuele bodemverstoringen. Het onderzoek heeft niet tot doel eventuele archeologische vindplaatsen in kaart te brengen. Dit neemt niet weg dat er archeologische resten kunnen worden aangetroffen tijdens het veldwerk.

Hiertoe is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd:

- *Zijn de archeologisch relevante niveaus intact?*
- *Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?*
- *Heeft dat gevolgen voor de archeologische verwachting?*
- *Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?*

2 Archeologische verwachting

2.1 Aardkundige gegevens

Het plangebied is op de geomorfologische kaart en de bodemkaart niet gekarteerd vanwege de ligging binnen de bebouwde kom van Drachten. Op basis van de beschikbare geomorfologische informatie uit de directe omgeving ligt het plangebied waarschijnlijk op een grondmorene welving met een lokaal maximaal hoogteverschil tussen 0,5 en 1,50 m (code GL11d, BRO geomorfologie 2019, www.dinoloket.nl). Bodemkundig zal het plangebied bestaan uit laarpodzolgronden met lemig fijn zand (code cHn23, BRO bodemkaart 2018, www.dinoloket.nl). Een volledig ontwikkelde intacte podzolbodem bestaat van boven naar beneden uit een A-horizont (accumulatielaag), een E-horizont (uitspoelingslaag), een B-horizont (inspoelingslaag), een BC-horizont (overgangslaag) en een C-horizont (onveranderd moedermateriaal). Het aantreffen van een dergelijke podzolbodem duidt op een hoger en droger gelegen dekzandgebied, omstandigheden die in de periode steentijd - vroege bronstijd een gebied aantrekkelijk maakten voor bewoning.

Volgens het AHN varieert de huidige maaiveldhoogte in het plangebied, maar gemiddeld ligt het maaiveld rond 2,80 m +NAP. Het huizenblok met de bijbehorende achtertuinen ligt daarmee aanmerkelijk hoger dan het straatniveau van de Geelgorsstraat / Noorderdwarsvaart, wat rond 2,40 m +NAP ligt. De huizen in het plangebied liggen, samen met de huizen direct ten noorden en noordwesten van het plangebied, ook beduidend hoger dan andere huizenblokken in de omgeving. Ter hoogte van Robijnekamp, het huizenblok zo'n 200 m ten westen van het plangebied (waar ook archeologisch onderzoek is geweest, zie 2.3), ligt het maaiveld rond 2,20 m +NAP.

2.2 Historische gegevens

Het historisch gebruik zegt iets over de archeologische potentie van een gebied, maar kan ook informatie leveren over eventuele bodemverstoringen die in het verleden hebben plaatsgevonden. Een overzicht van de geraadpleegde historische, kadastrale en topografische kaarten is weergegeven in figuur 2. De kadastrale kaart van 1828 toont een situatie die sterk afwijkt van de huidige topografie. In de omgeving van het plangebied is er alleen een langgerekt lint van bebouwing aanwezig aan weerszijden van de Noorderdwarsvaart, die in oorsprong is gegraven voor de afvoer van turf. In het plangebied zelf staan twee kleine huisjes langs de vaart, de rest van het plangebied ten westen van deze huisjes is in gebruik als weiland. De Geelgorsstraat is net zoals de omliggende straten nog niet aangelegd.

Op een kaart uit ongeveer 1925 ziet de situatie er anders uit. De Geelgorsstraat is aangelegd en op de kruising Geelgorsstraat / Zuiderdwarsvaart zijn de eerste huizen gerealiseerd, het betreft de huidige huizen in het plangebied die nu gesloopt gaan worden. Ook direct ten noordwesten van het plangebied is een rijtje huizen gebouwd. In combinatie met de gegevens van het AHN (zie 2.1) is te concluderen dat het terrein voor deze eerste fase van nieuwbouw is opgehoogd voordat de huizen werden gebouwd. Volgens de Basisregistratie Adressen en Gebouwen van het Kadaster (www.bagviewer.kadaster.nl) zijn de huizen in het plangebied in 1910 gebouwd. Lange tijd is dit groepje huizen de enige bebouwing langs de Geelgorsstraat. Pas rond 1955 gaat het hele gebied grootscheeps op de schop en wordt de omgeving rondom het plangebied in snel tempo volgebouwd. Tegen 1970 zijn alle weilanden ten westen van de Noorderdwarsvaart bebouwd, de vaart zelf is inmiddels gedempt. Bijzonder is dat de

zeer diepe noord-zuid georiënteerde achtertuinen van de huizen in het plangebied al die tijd behouden blijven. Pas na de nu op handen zijnde sloop van de huizen zullen de langgerekte percelen worden opgesplitst in kleinere bebouwde kavels.

Figuur 2. Het plangebied geprojecteerd op kadastrale, historische en topografische kaarten.

2.3 Archeologische gegevens

Binnen een straal van grofweg 350 m rondom het plangebied zijn relatief veel archeologische onderzoeken uitgevoerd (figuur 3). Vanwege een herstructurering van de Drachtster wijk Noord-Oost heeft RAAP in 2005 vooronderzoek uitgevoerd in meerdere onderzoeksgebieden rondom het plangebied. Ter hoogte van de Kievitstraat, ten zuiden van het plangebied, zijn in 2005 veertig boringen geplaatst (ARCHIS3 zaakid. nr. 2107833100, onderzoeksgebieden 7, 8 en 9). Ter plaatse werd een bouwvoor/verstoorde laag op dekzand op keileem aangetroffen. In het dekzand werd slechts in twee gevallen bodemvorming aangetroffen in de vorm van een BC-horizont. Wel werd er in het westen van het onderzoeksgebied een pingoruïne aangetroffen. Alleen voor de pingoruïne werden vervolgstappen aanbevolen.

Direct ten westen van het onderhavige plangebied zijn in 2005 elf boringen geplaatst (ARCHIS3 zaakid. nr. 2107599100, onderzoeksgebied 5). Twee boringen toonden een geheel verstoorde bodemopbouw. In de overige boringen werd dekzand aangeboord onder een verstoorde bovenlaag. In één boring werd op het dekzand nog een restantje veen aangetroffen. Bodemvorming of archeologische indicatoren in het dekzand werden niet aangetroffen, vervolgonderzoek werd niet aanbevolen.

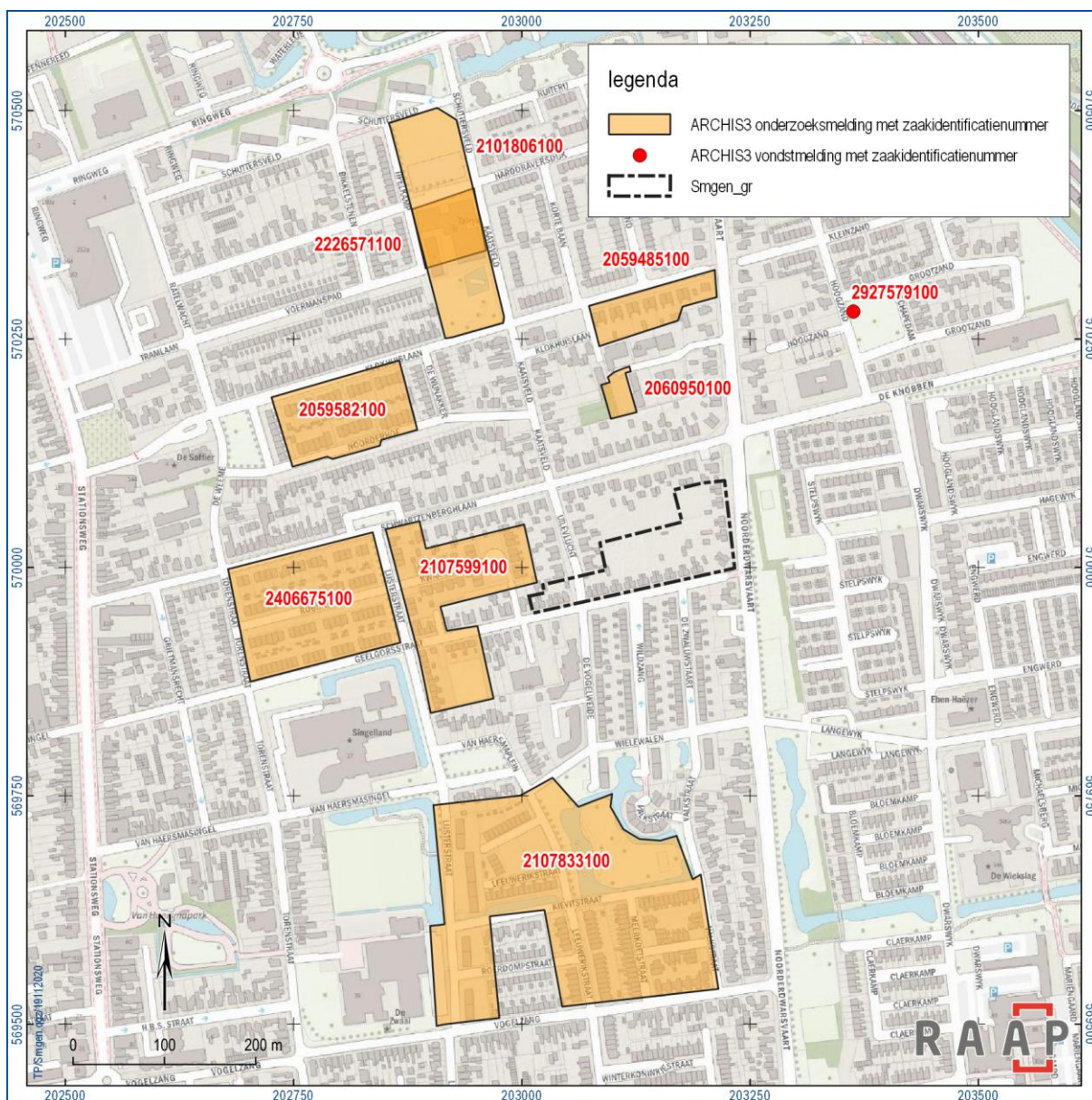
Meer ten noorden van het plangebied, ter hoogte van de Harddraversdijk, zijn in 2005 elf boringen geplaatst (ARCHIS3 zaakid. nr. 2101806100, onderzoeksgebieden 3 en 4). Ook hier werd onder de bouwvoor/verstoorde laag dekzand op keileem aangetroffen. Ter plaatse van zes boringen werd nog een restant van een podzolbodem gezien, de verstoorde laag reikte tot in de BC- of zelfs tot in de C-horizont. Vervolgonderzoek is niet aanbevolen. Op dezelfde locatie heeft ARC in 2008 ook onderzoek verricht, na de afbraak van een school die er in 2005 nog stond (ARCHIS3 zaakid. nr. 2226571100). In vier van de vijf boringen was het dekzand volledig verstoord. In één boring werd echter een zeer duidelijke podzolbodem aangetroffen op 0,50 m -mv. In het zand van de podzol werd een fragment bewerkt vuursteen aangetroffen, een kling.

Ten noorden van het onderhavige plangebied zijn meer onderzoeken uitgevoerd. In 2004 heeft RAAP een booronderzoek verricht op twee plekken langs de Klokhuislaan (ARCHIS3 zaakid. nr. 2059582100 en 2059485100, samen gerapporteerd). In zes van de zeventien geplaatste boringen werd alleen ondoordringbaar puin aangetroffen. Ook in de overige boringen werd een verstoorde laag aangetroffen die soms reikte tot in het keileem. Op de plekken waar nog wel dekzand werd opgeboord was geen podzolering te zien. Vervolgonderzoek werd niet aanbevolen. Eveneens in 2004 heeft RAAP een booronderzoek uitgevoerd op een binnenterrein bij de Noorderdwarsvaart (ARCHIS3 zaakid. nr. 2060950100). In de acht geplaatste boringen werd een verstoorde toplaag van donkerbruin grijs zand aangetroffen met een dikte van maximaal 0,90 m. In de verstoorde laag werden restjes van een B-horizont gezien. Hieronder volgde alleen nog geel zand, de C-horizont. Vervolgonderzoek werd niet aanbevolen.

In 1971 werd er een vondstmelding gedaan ten noordoosten van het plangebied, het betrof een aardewerken pot uit de nieuwe tijd (ARCHIS3 zaakid. nr. 2927579100).

Tot slot heeft de Steekproef in 2013 in plangebied Robijnekamp, ten westen van het onderhavige plangebied, een booronderzoek uitgevoerd (ARCHIS3 zaakid. nr. 2406675100). De top van het pleistocene zand was op veel plaatsen nog intact en overdekt met een laag veen. In de noordwestelijke hoek van het plangebied werd een pingoruïne aangetroffen. In de zuidoostelijke helft werd een dekzandrug aangetroffen. Door de hogere ligging van de zandrug was de top van het dekzand hier deels verstoord maar een podzolering was nog zichtbaar, met in twee boringen een EB-horizont. Er werd daarom vervolgonderzoek uitgevoerd in de vorm van acht karterende boringen. Alle opgeboorde grond werd gezeefd waarbij er recent en 19e eeuws materiaal werd gevonden, maar geen houtskool of bewerkt vuursteen. Vanwege het ontbreken van indicatoren werd er geen verder onderzoek meer aanbevolen.

Figuur 3. Eerder uitgevoerd archeologisch onderzoek in een straal van 350 m rondom het plangebied.

2.4 Archeologische verwachting

Volgens de Friese Archeologische MonumentenKaart Extra (FAMKE) kunnen er in het plangebied resten uit de periode ijzertijd - middeleeuwen aanwezig zijn. Er is een kans op het aantreffen van sporen van veenontginningen. Ook is er kans op de aanwezigheid van een huisterpje of resten van oudere boerderijen. Op de kaart uit 1828 is historische bebouwing zichtbaar aan de oostzijde van het plangebied. Deze twee oude huisjes aan de vaart zijn gesloopt en vervangen voor de nieuwbouw in het plangebied rond 1910, de kans wordt klein geacht dat er nog intacte resten van deze bebouwing aanwezig is. Historische kaarten geven geen andere aanwijzingen voor historische bebouwing in het plangebied, en eerder archeologisch onderzoek toont aan dat de top van de bodem in veel gevallen verstoord is tot in het dekzand of zelfs tot in het onderliggende keileem. De verwachting voor het aantreffen van archeologische resten uit de ijzertijd - middeleeuwen is laag tot middelhoog.

Tijdens eerder archeologisch onderzoek in de omgeving is aangetoond dat verstoringen vaak de top van het dekzand hebben aangetast. Toch is er op sommige plekken nog (een restant van) een podzolbodem aanwezig en is er in de omgeving een vuurstenen kling aangetroffen. De verwachting voor het aantreffen van archeologische resten uit de steentijd - bronstijd is daarom middelhoog.

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een verkennend booronderzoek. De gevolgde onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van het PvA (Van den Bergh, 2020). Het veldonderzoek is uitgevoerd op 5 november 2020.

Het verkennend veldonderzoek had tot doel het verkrijgen van inzicht in de bodemgesteldheid, de mate van bodemverstoring en de diepteligging van het verwachte archeologische niveau in het plangebied. Daarmee wordt de gespecificeerde archeologische verwachting getoetst en waar nodig aangepast en kunnen uitspraken worden gedaan over de gaafheid van archeologisch relevante niveaus.

Er zijn negen boringen geplaatst (figuur 4). De boringen zijn zo optimaal als mogelijk over het plangebied verspreid, waarbij er in de meeste gevallen rekening gehouden kon worden met de wens van de opdrachtgever om de boringen zoveel als mogelijk in de tuinen van al leegstaande huizen te plaatsen. Bij het plaatsen van de boringen moest ook rekening gehouden worden met de bestaande bebouwing en de bijbehorende kabels en leidingen en met de verhardingen en ondoordringbare struiken in de diverse achtertuinen.

Er is geboord tot maximaal 1,50 m -mv met een zandgutsboor (2 cm). De boringen zijn tijdens het veldwerk lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) digitaal beschreven in het boorbeschrijvingsstelsel van RAAP (Deborah3) en met behulp van RTK-GPS ingemeten. Van alle boringen is de hoogte bepaald met behulp van RTK-GPS.

Het opgeboorde materiaal is in het veld door middel van verbrokkeling en versnijding gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken).

3.2 Resultaten

3.2.1 Veldwaarnemingen

Een groot deel van de huizen die gesloopt gaan worden staan al een tijd leeg. De boringen zijn in alle gevallen gezet in de achtertuinen van deze huizen. De maaiveldhoogte varieert. De huizen zelf en de eerste helft van de achtertuinen (gezien vanaf de huizen) liggen vrij hoog, rond 2,90 m +NAP. De achtertuinen lopen vanwege afwatering echter geleidelijk omlaag (naar ongeveer 2,60 m +NAP) naar een oost-west georiënteerde sloot, de noordelijke begrenzing van het plangebied. Met de spreiding van de boringen is zo goed als mogelijk rekening gehouden met dit bestaande hoogteverschil.

3.2.2 Laagopvolging

Ter plaatse van vijf van de negen boringen bestaat de top van de bodem uit een bouwvoor, bestaande uit (donker)bruin matig fijn, sterk siltig zand. Het zand is zwak humeus en bevat wat plantenresten. Ter plaatse van boring 1 reikt de bouwvoor tot 0,30 m -mv (2,60 m +NAP), maar ter plaatse van de andere vier boringen (boringen 2, 7, 8 en 9) is de bouwvoor slechts 0,05 m dik. Ter plaatse van boring 6 bestaat de bovengrond uit een 0,05 m dik laagje geel ophoogzand. Onder de bouwvoor of het ophoogzand ligt een ophogingslaag. Ter plaatse van boringen 3, 4 en 5 ligt dit ophogingspakket direct

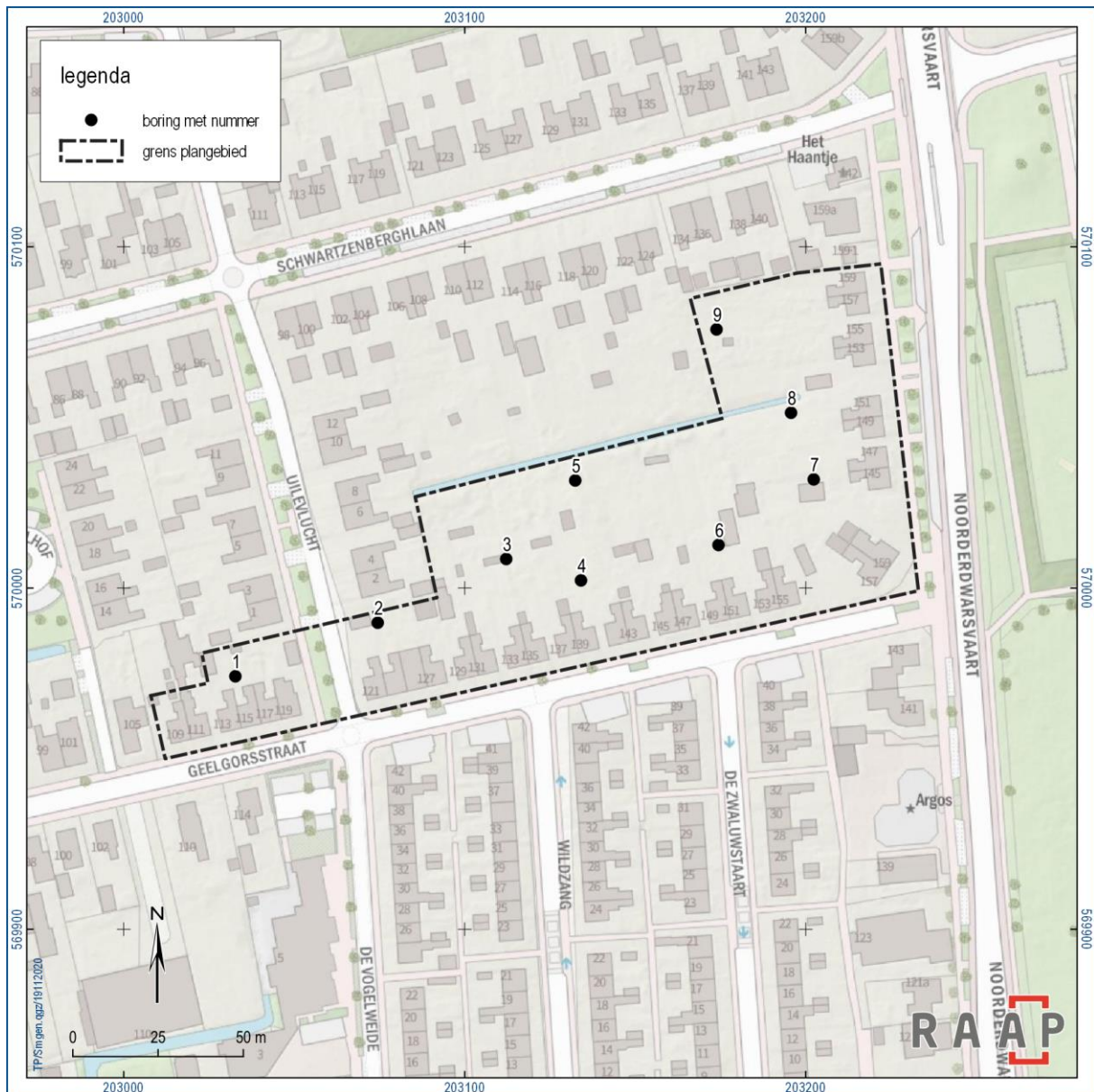
aan de oppervlakte. Het pakket bestaat uit bruingrijs of grijsbruin matig fijn, sterk siltig zand. Het zand is zwak humeus en bevat veelal een mix van gele zandbrokken en puin zoals fragmenten rode baksteen, sintels, glas en wit vaatwerk. De ophogingslaag reikt minimaal tot 0,40 m -mv (boring 7) en maximaal tot 0,82 m -mv (boring 4), en ten opzichte van NAP tot minimaal 2,27 m +NAP (boring 5) en maximaal tot 1,88 m +NAP (boring 3). Uitzondering is boring 8, een verstoring van geelbruin zand met zandbrokken onder de ophogingslaag reikt daar tot 1,40 m -mv (1,09 m +NAP).

Onder de ophogingslaag is ter plaatse van boringen 2, 6 en 7 nog de oude bouwvoor zichtbaar, bestaande uit donkerbruinzwart zwak humeus, matig fijn, matig tot sterk siltig zand. De laag is ongeveer 0,15 m dik, het zand in de laag is wat brokkelig en de laag gaat zeer vlekkerig over naar het onderliggende dekzand.

Het dekzand, direct onder de oude bouwvoor of de ophogingslaag, bestaat uit een restant van een BC-horizont van oranjebruin roestig, matig fijn, matig siltig zand en een C-horizont van donkergeel matig fijn, matig siltig zand. De BC-horizont is ter plaatse van alle boringen gezien behalve bij boring 8 waar de diepe verstoring tot in de C-horizont reikt. De BC-horizont is hoogstens 0,10 m dik. De top van de C-horizont ligt minimaal op 0,43 m -mv (boring 9) en maximaal op 0,95 m -mv (boring 2), en ten opzichte van NAP op minimaal 2,20 m +NAP (boringen 1 en 5) en maximaal op 1,75 m +NAP (boringen 2 en 3).

3.2.3 Synthese

Voorafgaand aan de bouw van de huizen rond 1910 is het terrein tussen de Geelgorsstraat en de Noorderdwarsvaart opgehoogd. Dit wordt duidelijk uit de AHN in combinatie met de in alle boringen aanwezige bruingrijze of grijsbruine zandlaag met daarin een mix van puin. De gele zandbrokken in sommige boringen doen vermoeden dat het onderliggende dekzand soms vergraven is tijdens het ophogen. In drie boringen is de oude bouwvoor nog zichtbaar. Veen is nergens in de ondergrond waargenomen. De top van het dekzand is niet meer intact maar is weggegraven en/of opgenomen in de bovenliggende lagen, van de oorspronkelijke podzol is alleen nog een restant van de BC-horizont over. Archeologische indicatoren zoals houtskool of vuursteen zijn in geen enkele boring aangetroffen.

Figuur 4. Locaties van de geplaatste boringen.

4 Conclusies en advies

4.1 Conclusie

In deze paragraaf worden op basis van de onderzoeksresultaten de conclusies gegeven, in de vorm van antwoorden op de specifieke onderzoeksvragen (zie 1.3).

- *Zijn de archeologisch relevante niveaus intact?*

Veen is niet meer aanwezig. De top van het dekzand is in het hele plangebied niet meer intact, er is enkel nog een restant van de BC-horizont aanwezig.

- *Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?*

Aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen zijn niet aangetroffen.

- *Heeft dat gevolgen voor de archeologische verwachting?*

Op basis van de resultaten van het booronderzoek kan de verwachting voor alle archeologische perioden worden bijgesteld naar laag. Het vondstniveau is nergens meer aanwezig binnen het plangebied. Echt dieper ingegraven sporen zouden nog kunnen worden aangetroffen in BC- en C-horizont. De kans hierop wordt op basis van de resultaten van onderzoeken in de directe nabijheid van het plangebied en het ontbreken van archeologische indicatoren echter klein geacht.

- *Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?*

Zie paragraaf 4.2.

4.2 Advies

Op basis van de resultaten van dit onderzoek blijkt dat in het plangebied geen archeologische resten bedreigd worden. Daarom wordt in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen vervolgonderzoek noodzakelijk geacht. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

4.3 Tot slot

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Smallingerland, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Literatuur

Bergh, T.A. van den, 2020. Plan van Aanpak Geelgorsstraat - Noorderdwarsvaart te Drachten. RAAP, Weesp.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

SIKB, 2016. Beoordelingsrichtlijn Archeologie. BRL SIKB 4000. SIKB, Gouda.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuren:

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).	6
Figuur 2. Het plangebied geprojecteerd op kadastrale, historische en topografische kaarten.	9
Figuur 3. Eerder uitgevoerd archeologisch onderzoek in een straal van 350 m rondom het plangebied.	11
Figuur 4. Locaties van de geplaatste boringen.	15

Tabellen:

Tabel 1. Administratieve gegevens.	7
------------------------------------	---

Bijlagen:

Bijlage 1. Tijdschaal	
Bijlage 2. Boorbeschrijvingen	

Bijlage 1. Tijdschaal

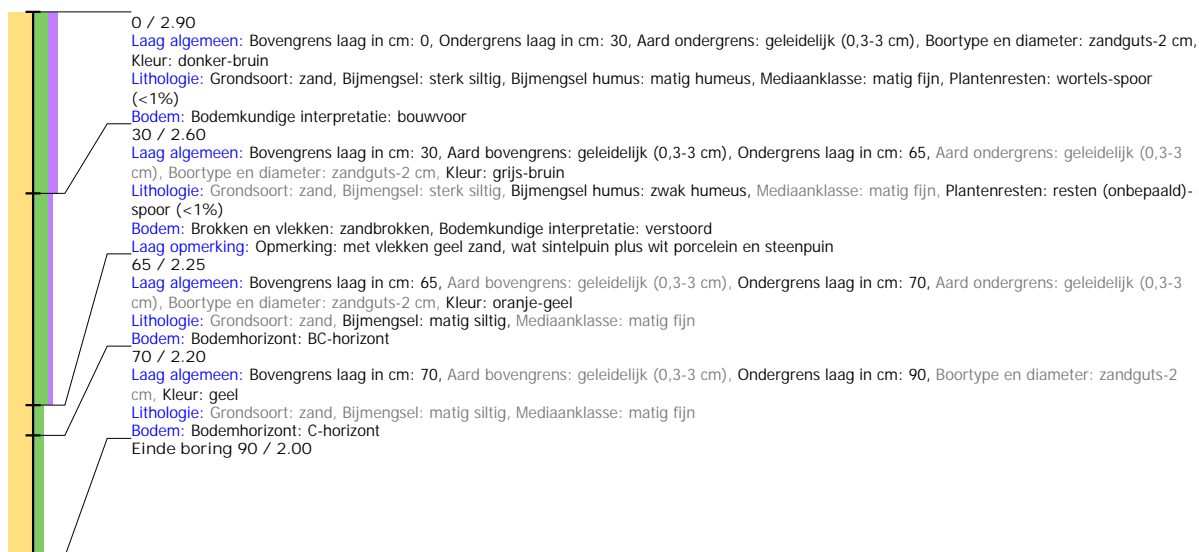
Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
Recente tijd			
Nieuwe tijd	C	1945	
	B	1850	
	A	1650	
Middeleeuwen	Laat B	1500	
	Laat A	1250	
	Vroeg	D: Ottoonse tijd	1050
		C: Karolingische tijd	900
		B: Merovingische tijd	725
		A: Volksverhuizingstijd	525
		450	
Romeinse tijd	Laat	270	
	Midden	70 na Chr.	
	Vroeg	15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500
		Jong B	16.000
		Jong A	35.000
		Midden	250.000
Oud			

label1_standaard_Archeologisch_RAAP_2014

Bijlage 2. Boorbeschrijvingen

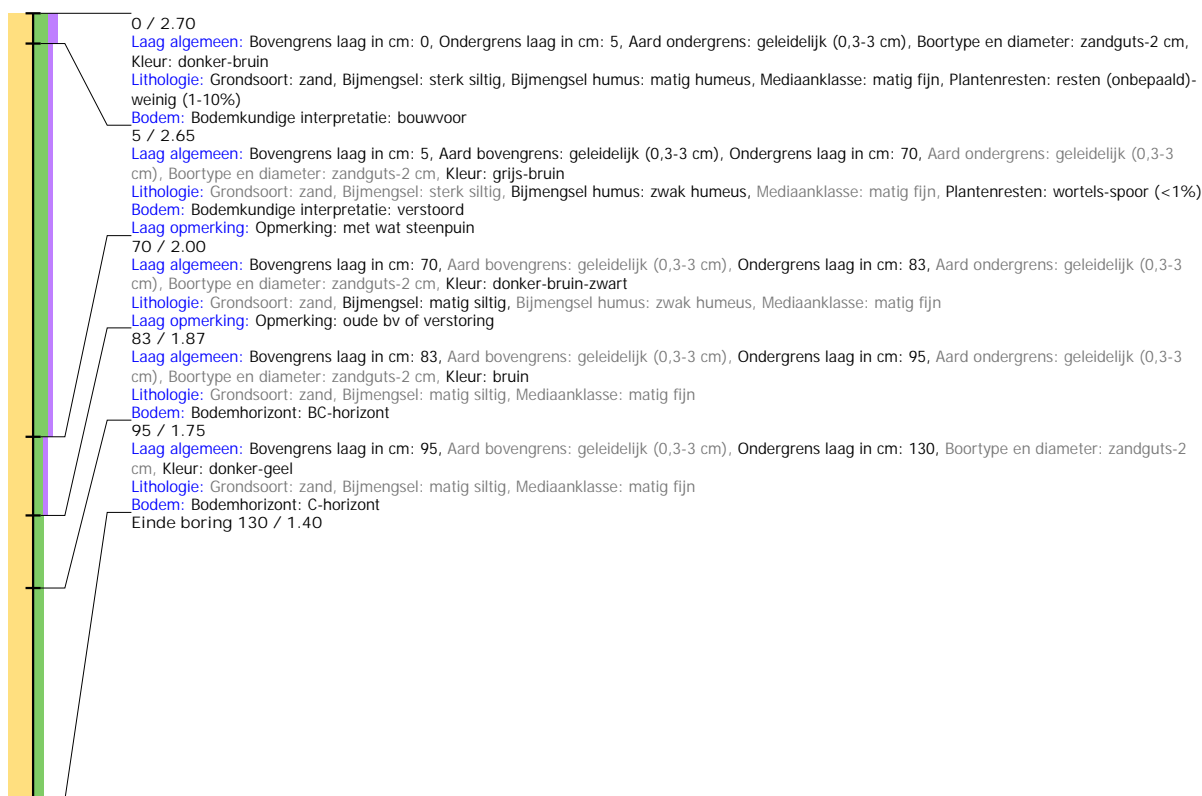
Boring: SMGEN_1

Kop algemeen: Projectcode: SMGEN, Boornummer: 1, Beschrijver(s): JVG, Datum: 05-11-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 90
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 203032.73, Y-coördinaat in meters: 569974.144, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 2.901, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

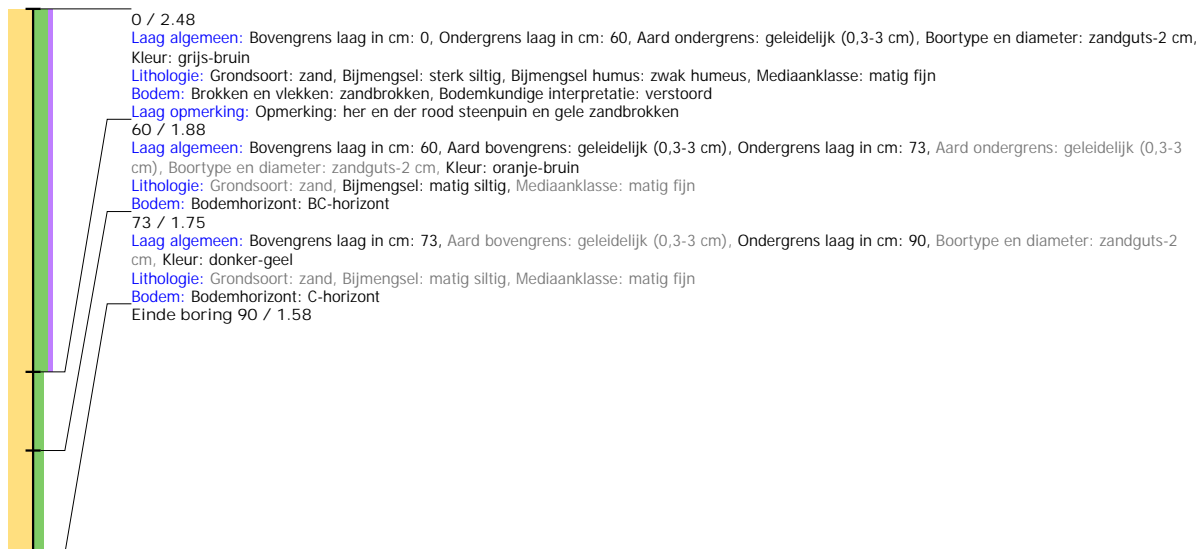
Boring: SMGEN_2

Kop algemeen: Projectcode: SMGEN, Boornummer: 2, Beschrijver(s): JVG, Datum: 05-11-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 130
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 203074.47, Y-coördinaat in meters: 569989.841, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 2.704, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

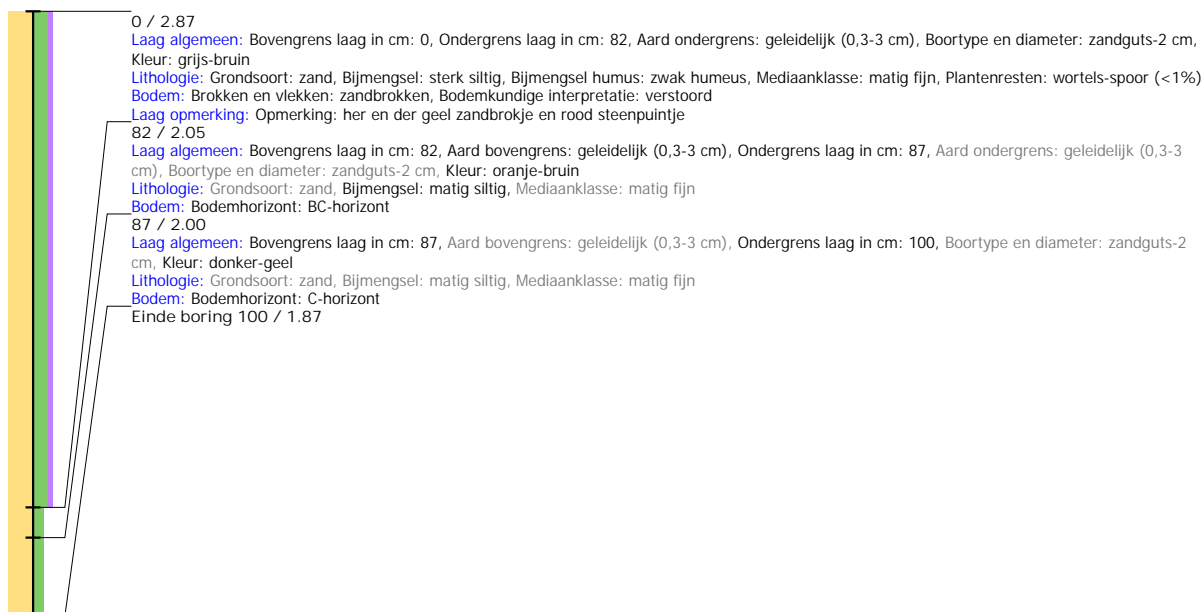
Boring: SMGEN_3

Kop algemeen: Projectcode: SMGEN, Boornummer: 3, Beschrijver(s): JVG, Datum: 05-11-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 90
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 203112.151, Y-coördinaat in meters: 570008.518, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 2.481, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

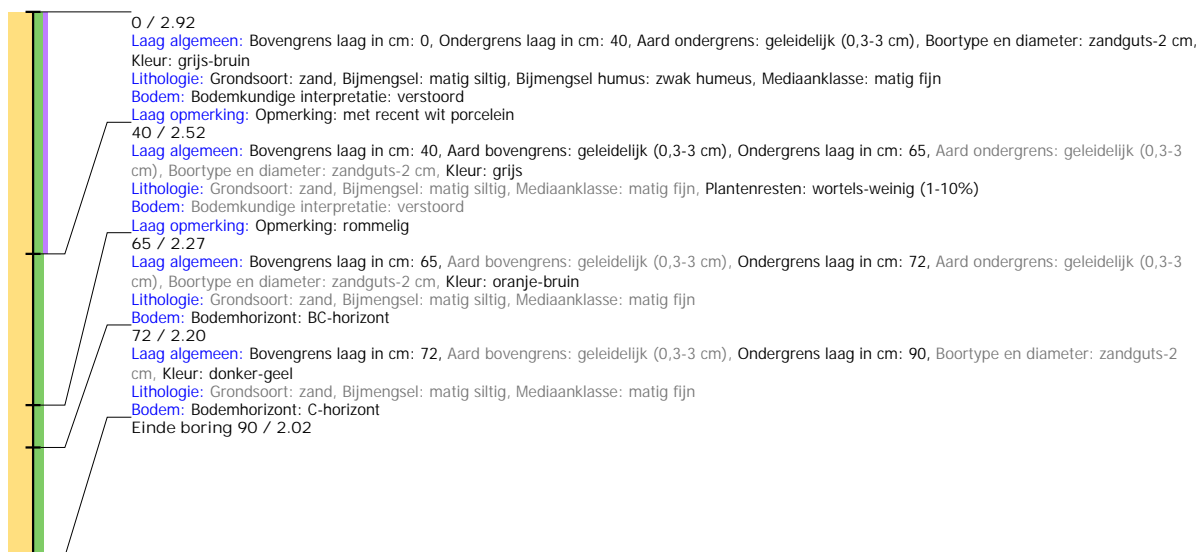
Boring: SMGEN_4

Kop algemeen: Projectcode: SMGEN, Boornummer: 4, Beschrijver(s): JVG, Datum: 05-11-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 100
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 203134.08, Y-coördinaat in meters: 570002.24, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 2.871, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

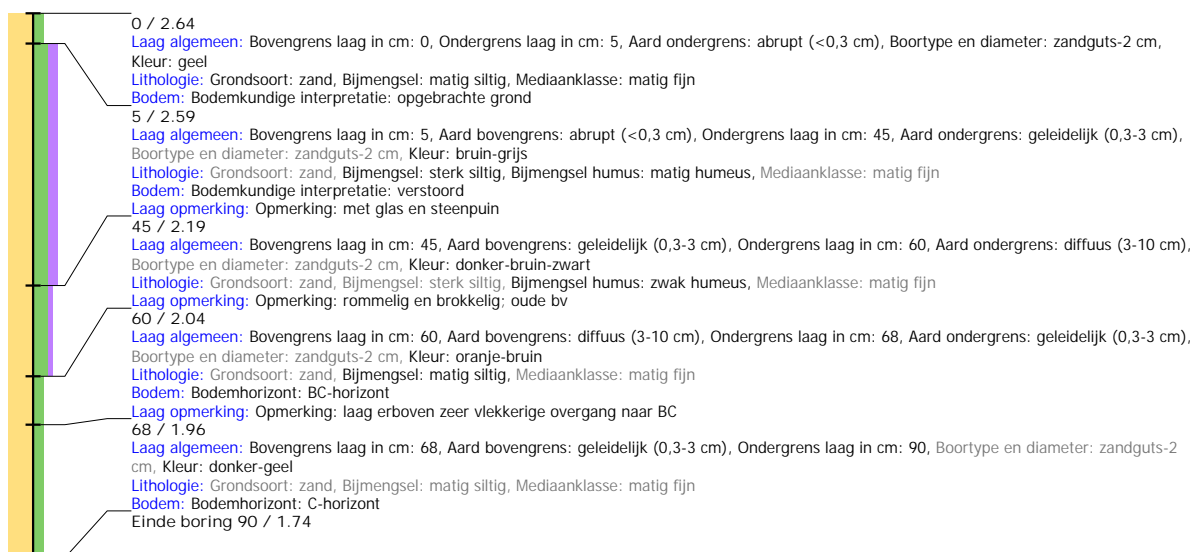
Boring: SMGEN_5

Kop algemeen: Projectcode: SMGEN, Boornummer: 5, Beschrijver(s): JVG, Datum: 05-11-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 90
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 203132.388, Y-coördinaat in meters: 570031.526, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 2.921, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

Boring: SMGEN_6

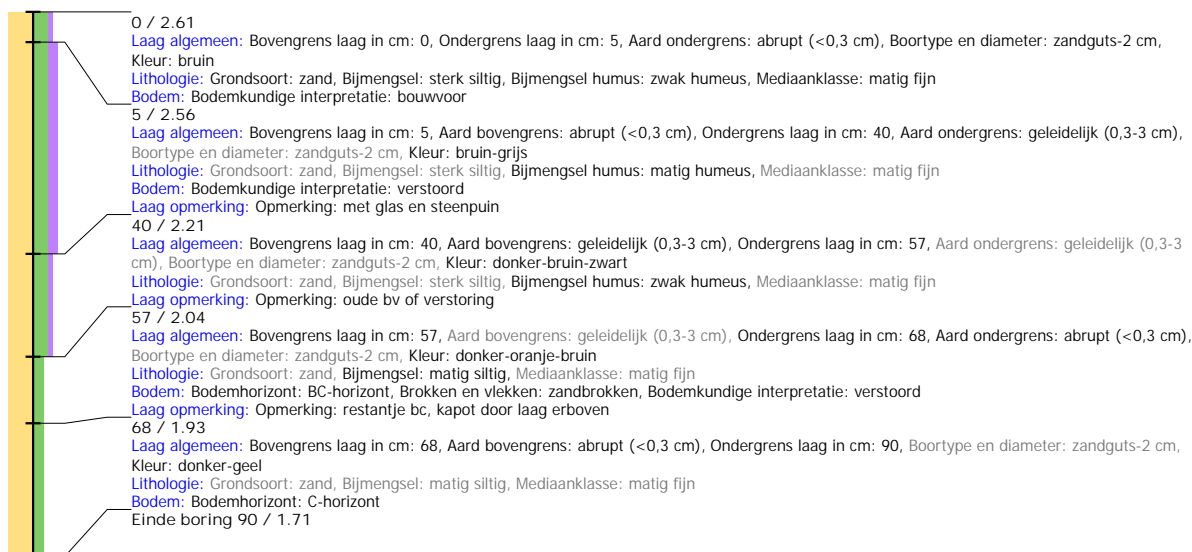
Kop algemeen: Projectcode: SMGEN, Boornummer: 6, Beschrijver(s): JVG, Datum: 05-11-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 90
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 203174.409, Y-coördinaat in meters: 570012.622, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 2.642, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

Boring: SMGEN_7

Kop algemeen: Projectcode: SMGEN, Boornummer: 7, Beschrijver(s): JVG, Datum: 05-11-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 90
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 203202.324, Y-coördinaat in meters: 570031.837, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 2.612, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

Boring: SMGEN_8

Kop algemeen: Projectcode: SMGEN, Boornummer: 8, Beschrijver(s): JVG, Datum: 05-11-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 150
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 203195.67, Y-coördinaat in meters: 570051.366, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 2.493, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

Boring: SMGEN_9

Kop algemeen: Projectcode: SMGEN, Boornummer: 9, Beschrijver(s): JVG, Datum: 05-11-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 85

Coördinaten: X-coördinaat in meters: 203173.817, Y-coördinaat in meters: 570075.79, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),

Hoogte maaiveld in meters: 2.581, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

